

# Kaj pa, ko mladostniki znajo več?

■ **Mateja Brudar** je profesorica informatike na Šolskem centru Novo mesto in poučuje že 17 let. Sodeluje pri številnih projektih, skrbi za spletno stran šole, izvaja delavnice, povezane z njenim področjem.

*Marsikaterega starša in pedagoga je strah, da bi ga lahko mladostniki v posamezni stroki prekašali. Spoznanje o lastni omejenosti, nemoči v marsikom sproži paletu zaskrbljenih občutkov, negotovost, včasih celo nervozo.*

Zaradi številnih izkušenj, ki jih imamo starejši, se nam v odnosu z mladimi nikoli ni treba počutiti neizkušene, premalo 'pametne', s čimer nam sami pogosto radi pomagajo pred nosom. Znanje, pridobljeno iz knjig, se z vso svojo močjo manifestira šele takrat, ko ga znamo uporabiti v praksi. Nobeno pravilo, nobena definicija, pa čeprav je še tako dobro naučena, ne pomeni nič, če njene vsebine ne znamo prenesti v realno življenje. To vedno znova poudarjam svojim dijakom. Lahko je biti pameten, ko si daleč stran od stvarnosti, ko se nekaj naučiš in ni motečih dejavnikov, ki jih ponuja okolje. Težje pa je, ko se kljub motnjam potrdiš določeno znanje vpeljati v prakso.

V prvi vrsti vidim tu odgovornost nas, staršev in učiteljev, da se tega dobro zavemo. O

tem mladim zelo radi govorimo, sami pa na prvi tovrstni preizkušnji pogosto pademo. Že v odnosu, ki ga gradimo z mladimi. S svojim odnosom namreč pogosto preizkušajo naše živce, našo voljo. In ko jih v takih okoliščinah poskušamo česa naučiti, jim podati kakšen nasvet, bomo najbolj uspešni, če se ne bomo pustili zmesti in ne bomo podlegli njihovemu zbadanju, slabi volji. Ko zapademo v to njihovo igro, smo namreč že izgubili.

Ni nam treba vedno znova dokazovati, da smo pametnejši od njih. Če smo iskreni in poštene, lahko ugotovimo, da so področja v življenju, ko nas v določeni stroki ali spretnosti zlahka prehitijo. Informatika je gotovo eno od takih področij. Zelo redko se zgodi, da dijak zna uporabljati kakšen pro-

gramski jezik bolje kot učitelj, a njegovega znanja, njegovih spretnosti se kot učiteljica iskreno razveselim. Tega ne sprejemam, kot da me dijak poskuša pred drugimi 'spraviti v slabšo luč', pač pa se ob tem spoznanju razveselim. Ker nisem negotova glede svojih spretnosti in svojega poučevanja, budim v dijakih zaupanje, da se trudijo doseči več, če le morejo. In ker jim v glavnem to ne uspeva, še ne pomeni, da gre za boj, v katerem so oni vedno poraženi.

*Nobeno pravilo, nobena definicija, pa čeprav je še tako dobro naučena, ne pomeni nič, če njene vsebine ne znamo prenesti v realno življenje.*

V tekmi za znanje namreč ni zmagovalcev in ni poražencev. So le različni odzivi posameznikov.

»Ne pozabite, da so čudovite stvari, ki se jih učite v šolah, delo mnogih generacij. Vse to znanje, ki vam je položeno v roke, je dediščina, ki jo spoštujte, jo bogatite in nekega dne zvesto prenesite na svoje otroke,« pravi Albert Einstein.

Kot učiteljica vedno znova stremim k Einsteinovim besedam. Zato se zavedam, kako pomembno dediščino smo prejeli od naših prednikov in kako pomembna naloga nam je zaupana, da jo posredujemo naprej. Ker pa se vsako znanje vedno znova nadgrajuje, pri tem pa je pomembno sodelovanje vseh udeležencev, tudi mladih oz. dijakov, menim, da je nujno potrebno, da prisluhujemo tudi njihovemu načinu razmišljanja, njihovim rešitvam. Nekatere stroke so bolj odprte za nove pristope kot druge, to drži. A naloga odraslih je, da se zavedamo, da nas mladi v posameznih načinih ali pristopih k reševanju problemov lahko presežejo.

Najhuje za mladega človeka je, ko mu ubijemo ustvarjalnost, ko mu ne damo veljave, ko ga ne poslušamo, ko želi predstaviti svoj pogled na določen problem. Radi so slišani. Mnogokrat se zgodi, da je njihovo razmi-



Foto: Peter Prebil

šljanje pomanjkljivo, nedodelano ... In le malokdaj pridejo do novega, boljšega načina, kot ga poznamo mi. Ne šteje, kdo ima kolikokrat prav, ker ne gre za zmago.

Zmaga za učitelja ali starše je, da se znajo veseliti mladostnikovega navdušenja, njegove radoživosti, da bi ugotovil nekaj novega.

Ni pomembno, če ga k temu vodi želja, da si olajša življenje, zaobide določene načine. Ne sme kršiti splošnih vrednot in aksiomov posamezne stroke, poti pa morajo ostati odprte.

Ko znamo odrasli pristopiti tako, da ne potolčemo mladih, ampak jih spodbujamo, da razmišljajo, si v očeh otrok in dijakov ustvarjamo avtoriteto, strokovnost in spo-

štovanje. Ko dopustimo, da nas v nečem presežejo, jim to predstavlja svobodo, pa četudi se zelo pogosto zgodi, da jih moramo vedno znova opozoriti, katerih dejavnikov niso upoštevali in da njihova rešitev le ni najboljša. Ob tem spoznanju mladi ne bodo obupali, ampak bodo vztrajali. Ker so slišani in njihova ustvarjalnost ni omejena. To sprejemajo kot svobodo.

Mladi, naši otroci ali dijaki, bodo enkrat odrasli, pridobili si bodo svoje izkušnje. Če jim bomo pomagali razvijati se v pozitivne in samozavestne osebe in jim pri iskanju znanja nudili oporo, bo to naša največja naložba za prihodnost. Pri tem ne mislim le na posameznika, ampak na celotno človeštvo. Tako kot so danes mladi odvisni od

našega pristopa, naše zmožnosti, da jih poslušamo, jih usmerjamo, tako bomo v prihodnosti mi odvisni od njih. Odnos, ki so se ga od nas naučili, bodo ponesli naprej in ga uporabljali ne le v naslednjih rodovih, ampak ga bodo vračali nam.

Tako se vračamo k prvotnemu viru problema. Kaj pa, ko bodo mladi znali več od nas ... Odgovor, kdaj bo to in ali bo do tega prišlo, ni pravi odgovor. Pravi pomislek na to vprašanje je, da nas tega zavedanja preprosto ne sme biti strah, saj nam omogoča boljšo prihodnost. Avtoritete in spoštovanja ne bomo izgubili, ampak se bosta okrepila. Zopet se potrjuje znana misel, da pameten človek ve, kdaj mora niti vodenja izpustiti – za dobrobit sebe, okolja in družbe. ◀

## On

Bil je domski. Eden iz gruče najstnikov, ki jih je vzgojitelj po kosilu peljal na sprehod. Razumljivo, da mora po domovih vladati red. Po internatih na primer, kaj šele po (pre)vzgojnih ustanovah. Vstajanje, pouk, kosilo, sprehod, učenje, prosto, pa hitro spet rezka piščalka. Naj se jata zbere k večerji!

Kako da je pristal v domu? V ničemer ni sodil med problematične, da bi ga bilo treba prevzgojiti.

Bil je. Moral je biti. Moral se je prilagoditi. Od nekod je prišel, nemara iz razsutega gnezda. Še dobro, da obstajajo socialne službe. Poberejo negodne ptičke in jim najdejo novo zavetje; dom. Oni pa nikoli več ne rečejo doma, vedno spet le v domu.

Dnevi minevajo, čas odteka. Novi koledarji in stara privajenost.

Nič posebnega se ne zgodi. Tja noter v zastrto sredico pa nihče ne vidi. Pride jesen, napolnijo se šolske klopi. Samo rahla sprememba, le toliko, da zadiši po novem.

»Dal mi je roko, nemirno otroško dlan. V travi je cvetel podleseček, jesen je predla tanke pajčevine.«

Tako je mlada učiteljica zaokrožila črtico, eno svojih prvih. Bil je pa on, ki ji je ne-

nadoma segel v roko. Na šolskem izletu. Onem najkrajšem, kar tam po bližnjih bregih.

Zgodi se pač. In si rečeš: prijazen otrok. Veš, da je domski. Kar veliko pove in še več zakriva.

Prilastki in take reči. Neuporabno, le kaj in kje jim bodo koristili? Kaj pa, če bi ...? Če bi na ta utečeni, pa tako negibčni šolski trak priklopila veter? Dih in dah in duh?

Poleteti!

Polno bušk navzven in nekaj mehkobe navznoter, čaj iz matrne dušice. Zdravilen. Zdaj gre laže in bolje in je skoraj zelo najlepše. Zdaj vsi letimo.

Kdo vse je v trgovini že kradel! Kdo vse je že v prvem razredu udaril učiteljico. Da ne bo pomote: tovarišico. Eden je že kadil. Eden je bil pijan.

Razmrščena domska plane z vprašanjem: »A ste vi kdaj krogali?«

On se nikoli ne opredeli in se ne izpostavi. Biva in molči.

Ali res tiha voda bregove dere?

Saj zakaj pa ti ne razgrinjaš svojih skrivnosti? Kaj pa tisti v krtine zakopani jajčni rumenjaki? Kaj pa one vroče učiteljeve dlani in oči ob naključnem srečanju tam na samotni? In toliko, toliko drugega.

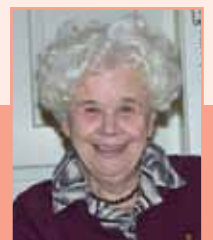
Pride dan, ki vse dokonča. Nekako tako kot angeli ob koncu sveta. A tudi obrnjeno in po svetem vodilu: Vse delam novo.

Svoj prapor dvigne čas in zvihra z njim skozi leta. V neskončno, v infinitno daljo vrže pol stoletja nekje tam od sredine in sredice vsega pa vse do sem.

Natančno do dne, ko se spet srečamo. Objemanja, pozdravljanja in joj, kdo si pa ti, povej, kako ti je ime in podobnega nadrobiljanja ni konca ni kraja. Dame so lepše kot iz kozmetične reklame. Barva jih zrelo življenje.

Nekdo prihaja bliže. Darilna vrečka, šest sončno zlatih vrtnic. Nič ne reče. Ni potrebno. On.

Tudi tokrat jesen. Sivi lasje in dozorel obraz. Vsem bije ura daleč daleč čez poldan. ◀



### Berta Golob,

prof. slov. jezika in književnosti, je poučevala na osnovni šoli ter kot zunanja sodelavka na Pedagoški akademiji. Bila je tudi knjižničarka, lektorica na RTV ter svetovalka na Zavodu RS za šolstvo. Ima izkušnje z delom z mladimi in s starši, sodeluje tudi v župnijskih občestvih. Napisala je več knjig s pedagoško, publicistično in leposlovno vsebino.